

LAUSUNTO MAASEUTUPOLIITTISEEN SELONTEKOON
YLEISESTI KOHTAAN 7: MUUT TÄYDENNYSTARPEET
18.8.2025 EURAJOEN KUIVALAHDEN VAPAAEHTOINEN PALOKUNTA RY.

Pyydämme huomioimaan maaseutupoliittisen selonteon viimeistelyssä myös nämä seuraavat maaseutukylä koskevat kokemusperäiset huomiomme, jotka ovat selontekoluonnoksessa jääneet mielestämme paitsioon:

- Maaseutukylä koskevassa päätöksenteossa lähdetään helposti siitä, että olosuhteita tasapäistetään samanlaisiksi kylässä kuin kylässä – kun jostakin kylästä lakkautetaan palvelu, tehdään sama toiseen kylään ”reiluuden” nimissä.
 - Tämänlainen kylien tasapäistäminen keskenään samanlaisiksi ei ole yhdenvertaisuutta.
 - Yhdenvertaisuutta on huomioida kunkin kylän yksilölliset ominaispiirteet ja -tarpeet päätöksenteossa. Se, mikä on yhdelle kylälle tärkeää, ei ole sitä toiselle, ja toisen kylän elintärkeä elinvoimatekijä on kolmannelle kylälle yhdentekevä.
 - Kylissä ja maaseudussa on voimaa, kun eri tahojen yksilölliset vahvuudet voimistuvat ja yhdistetään, maantieteellisistä etäisyyksistä huolimatta. Tämä voima katoaa, jos maaseudun ainutlaatuisista kylistä tehdään keskenään samanlaisia.
- Maaseudun koulutusasioista ei voi puhua ilman peruskoulupohdintaa.
 - Maaseutu kannattelee Suomea monin tavoin, nykyisessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa entistäkin enemmän.
 - Maaseudun tulevaisuus on lasten varassa – maaseutua ovat myös ruuantuotanto, vapaaehtoistoiminta (esimerkiksi vapaapalokunnat), huoltovarmuus, jne.
 - Myös lapsilla on oikeus maaseutuelämään ja maaseudun lapsilla oikeus elämään ilman pitkiä koulumatkoja tai opintoja isoissa kouluissa.
 - Suomi tarvitsee maaseutua ja kyliä, ja kylät ja maaseutu tarvitsevat lapsia. Kyläkoulujen lakkauttamisen aika on ohi. Pienillä maalaiskouluilla on tärkeä tehtävänsä, ja niiden lakkauttamisen seuraukset ovat jo nähtävissä. Nuoriso voi pahoin ja oppimistulokset laskevat.
 - Kyläkoulujen lakkauttamisen perusteiden tulisi olla moninaisempia, kuin pelkät lapsilukumäärät, ja taloudellisesti vakaiden kuntien tulisi olla velvollisia panostamaan kyläkoulujen pelastamiseen niiden alasajon sijaan.
- Väestönmuutos on tosiasia, mutta myös maaseutua ajatellen tulisi tukea maallemuuttoa – asumismahdollisuuksiin panostamista, rakentamismahdollisuuksia, työllisyyttä, etenkin lasten ja vanhusten lähipalveluita. Työskentelymahdollisuuksia maaseudulla voi tukea myös kasvavan nykytrendin, etätyöskentelyn, sekä pienyrittäjyyden tukemisen kautta.

- Kunnallinen päätöksenteko on merkittävässä roolissa maaseutukylä koskien. Tässä lausunnossa mainitut seikat eivät useinkaan ole kunnallispoliittisella tasolla päättäjien ja virkamiesten osaamisaluetta edes paikallistietämyksen kautta.
 - Kunnallispoliittisia ja -hallinnollisia tahoja tulisi kouluttaa, perehdyttää, ohjeistaa ja aidosti velvoittaa kunnollisiin monialaisiin huolellisiin päätösvalmisteluihin selkein kriteerein sekä perusteelliseen perehtymiseen, sillä näitä laiminlyödään varsinkin maaseutua ja maaseutukylä koskevassa päätöksenteossa valitettavan paljon.
 - Kuntapoliitikkojen perehtyminen maaseudun ja omankin alueensa kylien asioihin on vajaata ja pienten kuntien virkamiehistö pieni – monialainen asiantuntijuus sekä kunnan eri toimien tonttien välinen keskustelu jäävät usein huomiotta, vaikka kaikki päätöksenteko vaikuttaa toiseen, kerrannaisvaikutukset ja pitkän tähtäimen seuraukset pohtimatta.
 - Kuntapäättäjien ja kuntalaisten tietämys ja perehtyminen ei riitä arvioimaan päätöksen alla olevia asioita perusteellisesti, ja vähäinen virkamiehistö ei kata tarpeeksi monialaista asiantuntijuutta.
 - Tästä kärsitään etenkin maaseudulla, josta usein puuttuu myös esimerkiksi pienten kylien tai maaseudun asioista kiinnostunut, monipuolinen, kriittinen ja objektiivinen media.
 - Tästä kärsitään etenkin maaseudulla.

- Lastensuojelullisten lakien huomioiminen esimerkiksi koululakkautuspäätöksissä niin kunnissa kuin ajoittain hallinto-oikeudessaakin asti, on valitettavan usein merkittävällä tapaa sivuutettu, minkä huomaa monista koululakkautuspäätöksistä.
 - Lapset ovat koko Suomen tulevaisuus, etenkin syntyvyyden laskiessa, ja tähän tulisi kiinnittää erityistä huomiota etenkin maaseudulla, jossa lapsilla on vähemmän palveluita kuin kaupungeissa.
 - Lasten huolellinen huomioiminen maaseudulla olisi valtava veto- ja pitovoimatekijä myös globaalisti ajatellen työperäistä maahanmuuttoa.
 - Lapsia ei synny lisää lasten näkökulmia sivuuttamalla tai lasten palveluita karsimalla.

- Nykyisessä bisnespainotteisessa tuloksenteon ilmapiirissä, globaalissa imago- ja teknologiataloudessa sekä vihreän siirtymän toteutuksessa on maaseudullekin tärkeitä piirteitä, ja niiden jatkaminen on toki suotavaa.
 - Samalla kaikella on rajansa, esimerkiksi sillä, miten maaseutua ja maalaiskylä ympäristöineen voi uhrata vaikkapa kansainvälisten toimijoiden voimalinjoille, infralle, kaivoksille ja sähkösyöppödatakeskuksille.
 - Maaseutu sinänsä, maaseutuna itsenään, on kuitenkin kovaa valuuttaa myös bisnesmielessä, imagollisesti, kansainvälisesti ja turvallisuus- ja huoltovarmuusmielessä, joten maaseutua ja pieniä kyliä ei tulisi laittaa vastakkain esimerkiksi globaalin bisneskehityksen kanssa, vaan nostaa se yhtä tärkeäksi mainittujen rinnalle, niiden oleellisena mahdollistajana.
 - On myös hyvä huomata, että vaikka trendi on ollut sen suuntainen, että palvelut maaseudulta ovat vähentyneet, maailma on täynnä elinvoimaisella maaseudulla asumisesta kiinnostunutta korkean tason työvoimaa, jolle maaseudun palvelut olisivat houkutus tekijä.
 - Vaikka syntyvyys on laskussa, ja juuri sen vuoksi, tulisi panostaa siihen, että oleellimmat palvelut säilyvät maaseudulla – jotta myös maaseudulle saadaan muuttamaan tulevaisuuden tekijöitä ja työvoimaa palveluiden perässä.

- Turvallisuus: Kylien palveluiden vähetessä, esimerkiksi kyläkoulujen mukana, vähenevät myös lapsiperheet maaseudulta.
 - Juuret maaseutuun kasvavat lapsesta asti, ja tämä juurtuminen on tärkeää myös, jotta maaseudun turvallisuuspalvelut ja ruuantuotanto säilyvät.
 - Esimerkiksi maaseudun vapaapalokunnat, jotka ovat pelastustoimelle elintärkeitä sopimuspalokuntia, tarvitsevat nuorisoa, ja koko Suomi tarvitsee maaseudun sopimuspalokuntia, tänä päivänä ja tulevaisuudessa yhä enemmän.
 - Kyläkoulukato vaarantaa myös maaseudun sopimuspalokunnat.
 - Sote- ja kuntapäätäjien tietämys ja ymmärrys ei tunnu riittävän tämän asian huomioimiseen, kuin myöskään siihen, kuinka valtavan merkittävästä asiasta sopimuspalokuntien elinvoimassa on kyse.
 - Pienen, keskustoista katsottuna syrjäisten kylien sopimuspalokunnat saattavat suojella koko kunnan juomavettä tai olla huoltovarmuus- ja turvallisuusvarojen kannalta äärimmäisen tärkeitä koko kunnalle, koko maakunnalle ja koko maalle.
 - Päätäjien ymmärryksen ja huomion tämän asian suhteen soisi lisääntyvän, eikä asia voi olla pelkän paikallisen havahtumisen, pienten sopimuspalokuntien itsensä tai yksittäisten kyläaktiivien varassa. Tarvitaan valtakunnallista huomiota elintärkeälle turvallisuustekijälle ennen, kuin on liian myöhäistä.

- Maaseudulla ja yleisesti kuntatasolla on yleistä, että kylien ja kyläläisten taholta odotetaan enemmän aktiivisuutta asioiden kuntoon laittamiseen, kuin kaupunkien asukkailta. Oletetaan aktiivisuutta kyläyhdistyksiltä ja kylien asukkailta, joilla on kuitenkin vain pienet resurssit.
 - Epätasa-arvo on melkoinen: kylien asukkailta odotetaan enemmän kuin kaupunkilaisilta, ja silti vastineeksi saadaan automaattisesti vähemmän.
 - Suomi on täynnä maaseutua ja tuhansia kyliä, ja tätä tulisi huomioida kokonaisuutena – vaikka kyliä yksilöllisesti, niin silti maaseutua merkityksellisenä voimavarana kaupunkiseutujen rinnalla, eikä vain epämääräisenä kokoelmana pikkukyliä.
 - Tosi paikan tullen kaupunki pakenee maaseudulle ja maaseutu suojelee kaupunkia. Maaseutu ruokkii kaupungin, luo bisnestä, tuottaa kaupungille energiaa ja tarjoaa valtavat hyvinvoinnilliset resurssit. Maaseutu merkitsee!

- Selontekoluonnoksessa mainitaan alueita, joissa maaseutukylät ovat toistaiseksi elinvoimaisimmillaan verrattuna muun Suomen maaseutun. Tällaisen alueen maaseudun edustajina toivomme, että tätä pyritään myös valtion tasolta tukemaan ja säilyttämään.
 - Näemme lähiseudullamme paljon merkkejä siitä, että päätöksenteolla ollaan viemässä myös elinvoimaista maaseutua taistelemaan hengestään. Asia olisi parasta huomioida ennen, kuin siihen asti joudutaan.

- Monin paikoin maaseudulla ovat tieverkot luokattomassa kunnossa.
 - Päivittäisillä työmatka- ja koulukuljetusreiteillä väistellään kraatereita eikä teitä ole päällystetty aikoihin.
 - Kuinka paljon on tapahduttava onnettomuuksia vaikkapa tukkirekkaliikenteessä tai maaseudun nuorten mopomatkoilla, ennen kuin teiden kunnosta aletaan välittää myös maaseudulla?

- Kohtaamme usein esimerkiksi myrskytuhoja maaseudulla. Näiden mukana elämme pitkiäkin aikoja ilman sähköä ja jopa tietoliikennetyhteyksiä.
 - Suurimpia ongelmia omalla alueellamme on sähkökatkojen aikaan Telia-operaattorilla, joka on suurelta osin Ruotsin valtion omistuksessa. Eikö valtiollisella turvallisuuspoliittisella ja huoltovarmuusyhteistyöllä kyetä varmistamaan, että edes tämäntyyppinen operaattori toimii myös maaseudulla, jossa puhelin- ja verkkoyhteydet ovat elintärkeitä? Tai tekemään kartoitusta siitä, miten hyvin hätätilanteen tullen maaseudulla on apu tavoitettavissa?

- Maaseutukylien väestönsuoja-asiat eivät saisi tänä päivänä olla kylien asukkaiden omalla kontolla. Maaseudun väestönsuojavarautuminen edellyttää myös valtiollista huomiota.
 - Tärkeää on huomioida myös, että mahdollinen kato EU:n Leader-maaseuturahoitukseen vaikeuttaa kylien omaa varautumista entisestään. Kyse ei ole vain kivasta kylätoimintarahoituksesta, vaan turvallisuusmielessäkin aidosti tärkeästä ja tarpeesta rahoituksesta maaseudulle.

- Kuinka kalliiksi käy kylille, kunnille, maakunnille ja koko maalle, jos näitä asioita ei huomioida kerrannaisvaikutuksineen ja seurauksineen päivineen, monialaisesti ja pitkällä tähtäimellä, edes hallituksen maaseutupoliittisessa selonteossa?

Kunnioittavasti maaseutukylien puolesta,

Eurajoen Kuivalahden vapaaehtoinen palokunta ry.

18.8.2025 Kuivalahti, Eurajoki